

Beretning afgivet af Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri den 4. juni 2005

Beretning

over

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod (visse) antibiotikaresistente gmo'er

[af Per Clausen (EL) m.fl.]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 3. april 2008 og var til 1. behandling den 8. maj 2008. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 3 møder.

Henvendelse

Udvalget har i forbindelse udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse fra Det Biovidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet.

Fødevareministeren har over for udvalget kommenteret den skriftlige henvendelse til udvalget.

Deputation

Endvidere har Københavns og Aarhus Universiteter mundtligt over for udvalget redegjort for deres holdning til beslutningsforslaget.

Samråd

Fødevareudvalget har under udvalgets arbejde på alm. del stillet 1 spørgsmål til fødevareministeren til mundtlig besvarelse, som denne har besvaret i et samråd med Fødevareudvalget den 27. februar 2008.

Spørgsmål

Udvalget har ligeledes under udvalgets arbejde på alm. del stillet 3 spørgsmål til fødevareministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.

En oversigt over bilag, spørgsmål og fødevareministerens svar på udvalgets alm. del, som har relevans for beretningen, er optrykt i bilag 1 til beretningen.

Udvalgets øvrige arbejde vedrørende forbud mod (visse) antibiotikaresistente gmo'er

Fødevareudvalget har under et samråd med fødevareministeren den 6. februar 2008 om rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 18. februar 2008 drøftet tre forslag til Rådets beslutning om tilladelse til markedsføring af produkter, der indeholder, består af eller er fremstillet af genetisk modificeret

majs, og som alle indeholder antibiotikaresistensgenet nptII. I forbindelse med denne drøftelse er der rejst spørgsmål om, hvorvidt markørgenet nptII kun overfører resistens til antibiotika, som har ingen eller kun ringe terapeutisk værdi i human medicin og begrænset anvendelse på bestemte områder af veterinær medicin.

På det seneste er der blevet sat spørgsmålstegn ved og dermed skabt usikkerhed omkring det videnskabelige grundlag for godkendelse af gmo'er med antibiotikaresistente markørgener og betydningen heraf i forhold til den medicinske behandling. Der er samtidig et stort ønske om at gøre brug af gmo'er, f.eks. på foderområdet. Fødevareministeren har derfor den 17. april 2008 afholdt et møde, der skulle belyse disse problemstillinger.

Endelig har Fødevareudvalget den 7. maj 2008 afholdt en høring om gmo'er med antibiotikaresistente genmarkører, hvor udvalget havde mulighed for at høre eksperter udtale sig om emnet og for at stille spørgsmål hertil.

2. Politiske bemærkninger

Et flertal i udvalget (S, DF, SF, RV og EL) fastholder, at man skal undgå anvendelse af gmo'er, der kan have uønskede virkninger på menneskers sundhed og miljøet.

Socialdemokratiets, Dansk Folkepartis, Socialistisk Folkepartis, Det Radikale Venstres og Enhedslistens medlemmer af udvalget bemærker, at resistens mod antibiotika er et alvorligt og voksende problem. Derfor bør der gribes ind over for alle tiltag, som kan medføre øget risiko for antibiotikaresistens.

En række gmo'er er udstyret med en antibiotikaresistent markør. Flertallet anerkender, at EFSA (European Food Safety Authority) ud fra forsigtighedsprincippet opdeler antibiotikaresistensmarkører i tre grupper, og konstaterer, at EFSA ikke mener, der er grund til at forbyde eller begrænse brugen af antibiotikaresistente markører, der både er vidt udbredt blandt mikroorganismer i miljøet og levende organismer, og som overfører resistens til antibiotika, som har ingen eller kun ringe terapeutisk værdi i human medicin og kun begrænset anvendelse på bestemte områder af veterinær medicin. (Miljø- og Planlægningsudvalget, MPU alm. del – bilag 149, 2007-08, 2. samling).

Flertallet er af den opfattelse, at når det handler om vurderingen af antibiotikas anvendelse og terapeutiske betydning, ligger den faglige kompetence hos WHO og EMEA (The European Agency for the Evaluation of Medicinal Products). Derfor er det flertallets opfattelse, at antibiotikaresistente markører kun kan godkendes til markedsføring, hvis WHO og EMEA er enige i, at de overfører resistens til antibiotika, som har ingen eller kun ringe terapeutisk værdi i human medicin og kun i begrænset omfang anvendes på bestemte områder af veterinær medicin. I alle andre tilfælde forventer flertallet, at regeringen aktivt arbejder imod en godkendelse. Hvis Europa-Kommissionen alligevel godkender sådanne antibiotikaresistente markører til markedsføring, skal Danmark med henvisning til forsigtighedsprincippet og EFSA's egen opdeling afvise import og markedsføring i Danmark.

Flertallet tager til efterretning, at EFSA mener, at andre antibiotikaresistente markører ikke bør anvendes i gmo-planter til markedsføring.

Flertallet tilslutter sig EU's beslutning om, at antibiotikaresistente markører skal udfases, og beklager, at dette stadig ikke er sket. Flertallet opfordrer til, at arbejdet med at få denne udfasning gennemført intensiveres. Under udfasningen skal følgevirkninger i antibiotikaresistens overvåges af en følgegruppe med både human- og planteekspertise.

Flertallet i udvalget konstaterer, at nptII-genet, der indgår i MON 863 ifølge miljøministerens svar på MPU alm. del – spørgsmål 24, 2007-08, 2. samling primært forårsager resistens over for kana-

mycin, neomycin og geneticin, men at andre former af genet kan give resistens over for paromomycin, ribostamycin, butirosin og gentamicin B. Flertallet noterer sig, at EMEA (MPU alm. del – svar på spørgsmål 30) kun har forholdt sig til neomycins og kanamycins terapeutiske værdi. I sit svar til Kommissionen af 22. februar 2007 konkluderede EMEA, at neomycin og kanamycin har betydning i veterinær og human anvendelse, og at deres nuværende og fremtidige brug ikke kan klassificeres som værende af ingen eller mindre terapeutisk relevans.

Flertallet bemærker, at den oprindelige godkendelse af MON 863 skete på baggrund af informationer fra EFSA om, at kanamycin og neomycin havde ingen eller mindre terapeutisk værdi. Set i forhold til disse informationer repræsenterer EMEA's svar til Kommissionen »ny eller supplerende viden«. S, DF, SF, RV og EL mener på den baggrund, at udsætningsdirektivets beskyttelsesklausele kan anvendes, og opfordrer ministeren til at forbyde markedsføring af MON 863 og gmo-kombinationer, der indeholder MON 863 i Danmark samt opfordre Europa-Kommissionen til at genoverveje sin beslutning om godkendelse af MON 863.

Flertallet ønsker, at der ud over risikovurderinger også skal inddrages den eventuelle nyttevirkning af anvendelsen af gmo'er. I en sådan nyttevurdering skal inddrages effekter på bl.a. fødevarerprisudviklingen, muligheden for at hjælpe ulandene, muligheden for at bruge færre pesticider osv. I nyttevurderingen skal også inddrages alternative metoder til at opnå de samme eller større fordele gennem f.eks. andre forædlingsmetoder og produktionsmetoder.

Flertallet opfordrer fødevarerministeren til at fremlægge et forslag til, hvilke elementer der kunne indgå i en sådan nyttevurdering, og overveje, hvordan nyttevurdering kan inddrages i EU's godkendelsesprocedure af gmo'er.

Det Radikale Venstres medlem af udvalget bemærker herudover, at med hensyn til, hvorvidt Danmark kan afvise import og markedsføring her i landet af gmo'er, som er godkendte af Europa-Kommissionen, ønsker Det Radikale Venstre det undersøgt, om det er juridisk holdbart, idet Danmark ikke har anerkendte forbehold over for dette område. Derfor tager Det Radikale Venstre forbehold med hensyn til den formulering i beretningen.

Herudover bemærker Det Radikale Venstre, at det fortsat er vigtigt at beholde Danmarks førerposition inden for gmo-forskning, især med henblik på at udvikle alternativer til antibiotikaresistente genmarkører.

Et mindretal i udvalget (V og KF) fastholder, at man skal undgå anvendelse af gmo'er, der vurderes at kunne få uønskede virkninger på menneskers sundhed og miljøet.

Venstres og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget ønsker, at man ud over risikovurderinger også skal inddrage den eventuelle nyttevirkning af anvendelsen af gmo'er. I en sådan nyttevurdering skal inddrages eventuelle markedsmæssige konsekvenser, muligheden for at hjælpe ulandene, mulighed for at afhjælpe glutenallergi, muligheden for at bruge færre pesticider osv. I nyttevurderingen kan også inddrages alternative metoder til at opnå de samme eller større fordele gennem f.eks. andre forædlingsmetoder og produktionsmetoder.

Mindretallet opfordrer fødevarerministeren til at fremlægge et forslag til, hvilke elementer der kunne indgå i en sådan nyttevurdering, og overveje, hvordan nyttevurderingen kan inddrages i EU's godkendelsesprocedure af gmo'er.

Mindretallet ønsker, at antibiotikaresistente markører skal udfases. Derfor opfordrer mindretallet til at intensivere arbejdet med at udvikle alternative selektionsmarkører og nye teknikker, som ikke indebærer risiko for uønskede virkninger på menneskers sundhed. Mindretallet skal opfordre forædlingsvirksomhederne til at intensivere arbejdet med at udvikle gmo'er uden antibiotikaresistente

---

markører. Under udfasningen skal eventuelle følgevirkninger i antibiotikaresistens overvåges af en følgegruppe med både human- og planteekspertise.

Mindretallet anerkender, at EFSA vurderer antibiotikaresistente markører ud fra forsigtighedsprincippet, og opfordrer fødevareministeren til over for Europa-Kommissionen at rejse spørgsmålet om, hvorvidt de kriterier, der bruges af EFSA i forbindelse med risikovurderingen af antibiotikaresistente markører, er tilstrækkeligt egnede til at sikre, at der ikke godkendes gmo'er, som indebærer en sundhedsrisiko eller en miljømæssig risiko.

Det er mindretallets opfattelse, at når det handler om vurderingen af antibiotikas anvendelse og terapeutiske betydning, ligger den faglige kompetence hos WHO og EMEA. Mindretallet opfordrer fødevareministeren til at tage kontakt til Europa-Kommissionen med henblik på at få en debat i EU om, hvordan man i godkendelsesprocessen kan få styrket inddragelsen af den faglige kompetence i EMEA omkring eventuel resistensudvikling – herunder også spørgsmålet om monitorering af resistensudviklingen i forhold til de relevante antibiotika.

Hvis der foreligger en udtalelse fra EMEA eller andre relevante institutioner i forbindelse med den danske godkendelsesproces, opfordrer mindretallet til, at disse udtalelser indgår i et rammenotat til Folketinget.

I tilfælde, hvor det er EFSA's, EMEA's eller WHO's vurdering, at anvendelsen af en gmo kan have uønskede virkninger på menneskers sundhed og miljøet, forventer mindretallet, at regeringen aktivt arbejder imod en godkendelse.

Mindretallet bemærker, at den oprindelige godkendelse af MON 863 bl.a. skete på baggrund af informationer fra EFSA om, at kanamycin og neomycin havde ingen eller mindre terapeutisk værdi. Mindretallet mener på den baggrund, at fødevareministeren skal tage kontakt til Europa-Kommissionen med henblik på at få en debat i EU om fremtidige godkendelser af antibiotikaresistente gmo'er, som ikke vurderes at have uønskede virkninger på menneskers sundhed og miljøet, men hvor der i forhold til ønsket om at minimere resistensudviklingen eksisterer bedre alternativer.

P.u.v.

JØRN DOHRMANN

udvalgsformand

Oversigt over bilag vedrørende B 86

Bilagsnr. Titel

1	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af forslaget
2	Tidsplan for udvalgets behandling af forslaget
3	1. udkast til beretning
4	1. udkast til betænkning
5	Henvendelse af 1/6-08 fra Det Biovidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet
6	2. udkast til beretning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende B 86

Spm.nr. Titel

1	Spm. om kommentar til henvendelsen af 1/6-08 fra Det Biovidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, til fødevareministeren, og ministerens svar herpå

Bilag, samrådsspørgsmål og spørgsmål/svar på Fødevareudvalgets alm. del, som har relevans for beretningen

Bilagsnr.	Titel
FLF alm. del – bilag 105	Samlenotat vedrørende rådsmødet (landbrug og fiskeri) 18/2-08
FLF alm. del – bilag 177	Invitation til møde om gmo'er
FLF alm. del – bilag 247	3. udkast til program for høring om gmo'er med antibiotikaresistente genmarkører
FLF alm. del – spm. 157	Spm. om oversendelse af det talepapir, der lå til grund for besvarelsen af FLF alm. del – samrådsspm. N om de fire antibiotikaresistente gmo'er, til fødevareministeren, og dennes svar herpå
FLF alm. del – spm. 158	Spm. om redegørelsen for sammensætningen af EFSA, til fødevareministeren, og dennes svar herpå
FLF alm. del – spm. 159	Spm. om, hvilke initiativer ministeren vil tage for at ændre EFSA's gruppeopdeling af gener, til fødevareministeren, og dennes svar herpå
FLF alm. del – samrådsspm. N	Samrådsspm. om sikring af, at de fire antibiotikaresistente gmo'er, som Danmark stemte imod godkendelsen af på ministerrådsmødet 18/2-08, ikke bliver markedsført i Danmark, til fødevareministeren